

**Методичні рекомендації з підготовки до
розміщення
наукових статей у фахових виданнях,
внесених до переліків ВАК України**

Зміст

1. Вступ.....	2
2. Вимоги до оформлення наукової статті.....	3
3. Супровідні документи та наукова стаття.....	3
4. Анотація наукової статті.....	4
5. Заявка на розміщення статті у науковому часописі (збірнику, журналі).....	5
6. Рецензія на наукову працю.....	6
7. Експертний висновок.....	7
8. Мова наукової статті: мовні огріхи та правильний вибір слів.....	7
9. Короткий термінологічний словник.....	10
10. Приклади бібліографічних записів (на основі стандарту ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).....	15

Вступ

*Наука не є і ніколи не буде закінченою книгою.
Кожен новий важливий успіх становить нові
запитання. Будь-який розвиток згодом
знаходить новіші і глибші труднощі.*
Альберт Ейнштейн

Наукову статтю без перебільшення можна назвати основним джерелом науково-технічної інформації. За довгу історію наукового пізнання наукова стаття, як завершена наукова праця, набула певних ознак стандартизації, а процес підготовки статті підпорядковується детальній регламентації. Мова йде про те, що сучасна наукова стаття має регламентовану структуру, що суттєво спрощує як пошук необхідної інформації, так і сам процес формування ідеології та створення друкованого науково-технічного продукту – наукової статті.

Отже, **наукова стаття** – науковий чи публіцистичний твір невеликого розміру, своєрідне дослідження важливої наукової, суспільно-політичної чи літературної теми. Для такої статті характерне висвітлення конкретних питань з необхідним теоретичним осмисленням.

Результат польоту творчої думки або рутинний виклад експериментальних даних – стаття є формою інформаційного повідомлення і адресована тим, хто працює у близькій предметній галузі. Як відомо, кількість і якість статей визначають статус дослідника. У соціології науки побутує цікава думка, що для справжнього науковця наука – не робота, а служба, а підготовка наукових статей – службовий акт, підпорядкований своєрідному «військовому артикулу».

Наукова стаття може по праву так називатись, якщо вона підготовлена і оформлена відповідно до існуючих вимог та норм, принаймні, загальноприйнятих.

Мета даних рекомендацій – допомогти науковцям (особливо тим, хто починає працювати в науці) у підготовці та оформленні наукових статей і їх документального супроводу, в опануванні мовним науковим стилем та засвоєнні категоріального наукового апарату.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ

При підготовці матеріалів до друку у наукових виданнях редколегії рекомендують дотримуватись таких вимог:

1. Стаття має бути написана **українською мовою** (в окремих випадках іноземною мовою) й **оформлена відповідним чином**:

- **індекс УДК** (на початку ліворуч);
- **дані про автора** (на початку праворуч від тексту) – *прізвище, ім'я та по батькові* (у називному відмінку), *науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи* (без скорочень);
- **назва статті** (в центрі);
- **анотація українською мовою** (рекомендовано п'ять-шість рядків);
- **анотація іноземною** (рекомендовано англійською, німецькою) **мовою**;
- **ключові слова**;
- **текст статті**;
- **список використаних джерел**, оформлений відповідно до стандартів (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006). Приклади бібліографічних записів у Дод.1.

2. У структурі статті повинні бути відображенні обов'язкові елементи згідно з вимогами ВАК України до наукових статей (Постанова Президії ВАК України від 15.01.2003р. №7-05/1 у Дод.2.), а саме: **постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень чи публікацій, в яких започатковано розв'язування даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку.**

3. Стаття повинна бути **набрана на комп'ютері. Обсяг статті, як правило, 8-12 сторінок.**

4. **Вимоги до:** формату сторінок, шрифту, міжрядкового інтервалу, розміру полів, зносок і приміток, ілюстративного матеріалу (таблиць, схем, діаграм, малюнків та ін.) редколегії наукових видань висувають свої, які можуть різнитись.

Примітка.

1. Деякі наукові видання не вимагають: **анотацію статті** (можливо українською та іноземною мовою), **ключові слова** (можливо українською та іноземною мовою). У такому разі варто поцікавитись у редакторів видання, до якого Ви хотіли б звернутись, про **всі** вимоги до друку наукової статті (включно із вказаними у пункті 4).

2. Після зазначення літератури у науковій статті бажано зазначити **таке:**

Стаття рекомендована до друку на засіданні кафедри _____ (назва кафедри та ВНЗ), протокол № _____ від _____ р.

Дата

Підпис автора

СУПРОВІДНІ ДОКУМЕНТИ та НАУКОВА СТАТТЯ

Автори статей подають в редколегію наукового видання такий пакет документів:

1. Дискета або диск з файлом статті.

2. Стаття у двох примірниках, підписана автором (авторами).
3. Рецензія (внутрішня або зовнішня; зовнішня і внутрішня) на статтю.
4. Витяг з протоколу засідання структурного підрозділу (кафедри) про розгляд публікації та її рекомендації до друку.
5. Експертний висновок (або акт експертизи) на статтю.
6. Відомості (довідка) про автора (авторів).
7. Лист-клопотання від керівництва організації, де працює чи навчається автор на ім'я головного редактора наукового видання з проханням про здійснення науково-технічної експертизи статті та її публікацію.

Примітка. Перелік складових пакету документів необхідно уточнити в редколегії наукового видання, куди подається стаття. Особливо це стосується документів зазначених у пунктах №№ 3, 5, 7. Крім того, необхідно з'ясувати кількість і вид рецензій на наукову статтю

АНОТАЦІЯ НАУКОВОЇ СТАТТІ

Анотація – це стисла характеристика змісту статті. В ній зосереджується увага на найсуттєвішому: викладається зміст роботи та її мета. Анотація суттєво допомагає під час добору та вивчення літератури з того чи іншого питання ознайомлення зі змістом публікації.

Отже, якщо вам швидко треба ознайомитись зі змістом статті й мати про неї певне уявлення, читайте анотацію.

ЗРАЗКИ АНОТАЦІЙ

№1

Можливість використання відкритої інформації для оцінки ризику діяльності акціонерних товариств

Внукова Н.М. – д.е.н., професор Харківського національного економічного університету

У статті аналізується рівень доступності і відкритості інформації про діяльність вітчизняних акціонерних товариств та можливість її використання для оцінки ризику діяльності промислових підприємств. Запропонована методологія рішення даного завдання та її практичне використання на прикладі групи з 30 промислових підприємств.

№2

Сучасні тенденції розвитку вищої освіти в глобальному інформаційному просторі

Мудрак В.І. – к.ф.н., доцент Інституту вищої освіти АПН України

Сучасні наукові підходи до розвитку вищої освіти в глобальному інформаційному просторі розгортаються в системі інформаціологічних характеристик, властивостей, ознак, що показують стан, тенденції і перспективи розвитку такої освіти. Останні розкриваються

як системотвірні, організаційно-змістовні в комплексі відносин “індивідуальне-суспільне”, “особистісне-колективне”.

№3

Освітня політика: час домовлятися про термінологію

Савельєв В.Л. – д.і.н., професор
Національного педагогічного
університету ім.М.П. Драгоманова

Статтю присвячено методологічним та термінологічним проблемам дослідження освітньої політики. Проаналізовано праці вітчизняних та зарубіжних вчених. Запропоновано ряд практичних пропозицій, спрямованих на активізацію дискусії з проблем методології та термінології.

ЗАЯВКА

ЗРАЗОК

ЗАЯВКА

НА РОЗМІЩЕННЯ СТАТТІ У НАУКОВОМУ ЧАСОПИСІ (ЗБІРНИКУ)

_____ (назва)

Прізвище: _____

Ім'я: _____

По батькові: _____

Місце роботи: _____

Посада: _____

Науковий ступінь: _____

Вчене звання: _____

Назва статті: _____

Пропонована рубрика: _____

**Адреса та телефони
для контактів:** _____

**Адреса для надсилання
авторського примірника:** _____

Підтверджую своє бажання розмістити статтю у науковому часопису (збірнику)

Погоджуюсь з усіма висунутими редакційною колегією вимогами щодо змісту, обсягу, оформлення і порядку подачі матеріалів.

“ _____ ” _____ 200__ р.

_____ Підпис

РЕЦЕНЗІЯ НА НАУКОВУ СТАТТЮ

I. Загальні вимоги

Рецензія – це критичний відгук на наукову статтю, що містить зауваження, пропозиції тощо. Мета рецензії – рекомендація статті до друку. Реквізити рецензії такі:

1. Назва документа.
2. Заголовок, що містить:
 - назву рецензованої роботи;
 - прізвище та ініціали її автора;
3. Текст, що складається з двох частин:
 - стислий виклад змісту роботи;
 - зауваження, пропозиції, висновки автора рецензії.
4. Підпис особи, яка рецензувала роботу.
5. Дата.
6. У разі необхідності підпис завіряють печаткою.

II. Пам'ятка рецензентів

При рецензуванні роботи рецензентам необхідно звернути увагу на розкриття таких питань:

1. *В чому полягає актуальність статті?*
2. *Чи містить робота оригінальні результати? В чому вони полягають?*
3. *Чи є робота важливою в науковому відношенні? Яка її наукова новизна?*
4. *Які основні проблеми розкриті в статті?*
5. *Чи містить робота помилки в викладенні результатів та їх інтерпретації?*
6. *Чи є виклад роботи чітким і зрозумілим?*
7. *Чи відповідає обсяг роботи важливості отриманих результатів?*
8. *Чи є резюме інформативним і таким, що відповідає змісту роботи?*

Порядок розкриття цих питань та форма відповідей на них є довільною. Самі питання в рецензії писати непотрібно. Питання №7 розкривати необов'язково.

В кінці рецензії мають бути висловлені рекомендації за вибором одного з трьох варіантів (А,В,С):

- А. Прийняти в представленому вигляді.
- В. Прийняти з наступними змінами та доповненнями.
- С. Відхилити.

При виборі пункту В необхідно уточнити, які саме зміни або доповнення мають бути внесені. При виборі пунктів А або В рецензія має бути завершена фразою: «рекомендувати до друку у ЖЖЖЖЖЖ (назва наукового видання)».

Обов'язково у рецензії повинні бути вказані посада, науковий ступінь, вчене звання та місце роботи рецензента.

Рецензію необхідно завірити у відділі кадрів та поставити печатку установи, в якій працює рецензент. Для внутрішніх рецензій достатньо завірити підпис рецензента у відділі кадрів університету.

Обсяг рецензії – не менше однієї повної сторінки.

Примітка. У деяких наукових виданнях редколегія вимагає подати 2 рецензії – внутрішню (від фахівця з даної проблеми за місцем роботи чи навчання автора) і зовнішню (від фахівця з даної проблеми не за місцем роботи чи навчання автора).

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Прізвище

« _____ » _____ 20__ р.

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

про можливість опублікування матеріалів у наукових виданнях

Експертна комісія (експерт) *повна назва навчального закладу*, розглянувши статтю «*назва статті*» автора *ініціали і прізвище* підтверджує, що в матеріалах не містяться відомості, що заборонені до опублікування.

Висновок: стаття може бути надрукована в *назва видання, де планується друкуватись праця*.

Голова

комісії (експерт): *вчений ступінь*

та вчене звання

підпис

ініціали і прізвище

Зав. кафедри *повна назва кафедри*

підпис

ініціали і прізвище

МОВА НАУКОВОЇ СТАТТІ

МОВНІ ОГРІХИ В НАУКОВІЙ СТАТТІ

У підготовці наукових статей автори допускають мовні огріхи. Охарактеризуємо окремі з них.

Трапляються помилки на складні випадки керування, наприклад, слово «**властивий**» вимагає іменника в давальному відмінку (кому), «**характерний**» має бути (для кого), «**сповнений**» (чого).

Тавтологічні помилки виникають у зв'язку з незнанням значень запозичених слів. Варто поміркувати, яке ж слово доречніше залишити в науковому тексті:

*окремі епізодичні явища (слово епізодичні означає окремі);
дивний парадокс (парадокс означає дивина, незвичайна думка);
головний лейтмотив (лейтмотив означає провідний мотив) тощо.*

При вживанні іншомовних слів слід звернути увагу, чи немає відповідника в українській мові. Наприклад:

*апелювати – звертатися,
домінувати – переважати,
лімітувати – обмежувати,
локальний – місцевий,
превалювати – переважати,
прерогатива – перевага,
симптом – ознака,
фіксувати – записувати, запам'ятовувати.*

Нерідко наукові роботи містять помилки, пов'язані з неправильним перекладом мовних формул з російської мови. Слід пам'ятати: дослівний переклад формул неприпустимий!

*главным образом – переважно,
естественным образом – природно, звичайно,
каким образом – як,
наилучшим образом – якнайкраще,
некоторым образом – якимось,
подобным образом – так само,
равным образом – а також,
надлежащим образом – як слід,
в отношении чего – в силу того, стосовно,
в силу обстоятельств – через обставини,
правильная мысль – слушна, правильна думка,
совпадают – співпадати, збігатися,
тезис требует разъяснения – теза потребує роз'яснення,
пишущий эти строки автор – автор цих рядків,
подавляющее большинство – переважна більшість,
по образцу – за зразком.*

Слід уникати русизмів, кальок.

Наприклад, слово «**слідуючий**» – це калька з російського «**следующий**». У науковому стилі бажано використовувати слово «**наступний**», що вживається зі словами типу наступний день, тиждень, зупинка; слова «**подальший**» і «**наступний**» вживаються тільки зі словами на позначення абстрактних понять – життя, доля, робота.

Слово «**відношення**» – теж русизм. В українській мові вживаються слова: «**відносини**» – виробничі, економічні, ринкові; «**стосунки**» – приятельські, офіційні, «**ставлення**» – до життя, до праці, до людей. Слово «**відношення**» використовують у словосполученнях «граматичні, арифметичні відношення», або у значенні «діловий лист».

У наукових роботах є помилки, пов'язані із змішуванням семантики слів. Наприклад, слова «**зміст**» – «**смісл**» – «**значення**» означають «внутрішня основа, особливість, сутність чого-небудь». Але є відмінності у сполучуваності цих слів з іншими. Найчастіше вживається слово «**зміст**» – це те, про що йде мова, те, що описується, зображується (зміст твору).

Слово «**значення**» часто виступає частиною терміна: значення слова, лексичне значення, граматичне значення. Слово «**смісл**» – належить до розмовного стилю або є калькою до російського вислову «**здравый смысл**», що перекладається українською як здоровий глузд.

ВИБІР СЛОВА

При написанні наукової статті доречно урізноманітнювати палітру мовних засобів (слів, словосполучень, виразів), вибір яких повинен залежати від смислових відношень між частинами сформульованої думки.

У викладі думок слід розмежовувати власне бачення проблеми й бачення інших авторів, тобто що запозичене з наукових праць. Тому варто користуватись такими виразами, як: «**як показує аналіз**», «**на нашу думку**», «**погоджуючись з міркуванням...**». Не слід подавати виклад роботи від першої особи однини чи множини «**я вважаю**», «**мені здається**», «**ми виявили**», доцільніше використати звороти типу «**встановлюємо**», «**маємо на увазі**».

Наукова робота вимагає оперувати вміннями добирати епітети до термінів типу аналіз, вивчення, завдання, мета, інформація тощо. Зокрема, пропонуються такі «наукові» епітети до вище зазначених термінів.

Аналіз теми, проблеми є науковий, об'єктивний, конкретний, проведений, усесторонній, вичерпний, детальний, порівняльний, ретельний, глибокий.

Вивчення проблеми може бути об'єктивне, експериментальне, теоретичне, практичне, порівняльне, дослідне, безпосереднє, спеціальне, постійне, систематичне, подальше, поглиблене, інтенсивне, глибоке, усестороннє, ретельне.

Завдання – першочергові, найближчі, кінцеві, поставлені, вузлові, особливі, конкретні, визначені.

Дані експерименту – дослідні, другорядні, конкретні, цифрові, сучасні, останні, попередні, перевірені, вичерпні, повні, додаткові, вихідні, цінні, надійні.

Дослідження – наукове, об'єктивне, теоретичне, експериментальне, дослідне, загальне, конкретне, фундаментальне, систематичне, поглиблене, глибоке, актуальне, серйозне, цінне.

Експеримент – аналогічний, подібний, важливий, цікавий, блискучий, унікальний, успішний, проведений.

Інформація – точна, вичерпна, повна, важлива, цінна, необхідна, отримана, оперативна, достатня, нова.

Матеріал – науковий, експериментальний, довідковий, статистичний, фактичний, зібраний, систематизований, отриманий, використаний, великий, багатий, різноманітний, достатній, достовірний.

Мета – важлива, головна, наукова, практична, конкретна, реальна, поставлена, вказана.

Питання – актуальне, принципове, теоретичне, практичне, загальне, конкретне, важливе, складне, спірне, правомірне.

Проблема – наукова, фундаментальна, актуальна, важлива, ключова, провідна, гостра, часткова, глобальна.

Спостереження – наукові, об'єктивні, спеціальні, візуальні, ретельні, численні, систематичні, важливі, подальші, проведені.

Оцінний опис авторського тексту в науковій літературі пропонується здійснювати з допомогою провідних конструкцій. Зокрема, для з'ясування авторської думки (ствердження, заперечення, переконаності, припущення тощо) можна використовувати один із можливих варіантів:

автор розглядає, розкриває, висвітлює, порушує, розв'язує, торкається проблеми, занурюється у проблему, зупиняється на проблемі;

автор стверджує, аналізує, характеризує, доводить, порівнює, зіставляє, з'ясовує, підкреслює, посилається на, розглядає зміст, наголошує на важливості, формулює, виходить з того, що;

автор переконаний, вважає обґрунтовує, схвалює, поділяє погляд, автор переконливо доводить, що; погоджується, визнає, дотримується тієї ж думки, враховує, звертає увагу, накреслює перспективу;

автор припускає, висловлює припущення, пропонує; автор заперечує, стверджує, відзначає недоліки, вагається, міркує, ігнорує, дорікає, критикує, не підтверджує висновок словами, спростовує, критично ставиться, ставить завдання, підтверджує висновок фактами, пояснює це тим, що; причину цього вбачає у тому, що; вважає, що;

у статті викладений погляд на ..., викладені дискусійні положення, загальновідомі істини, наявні цінні відомості, експериментальні дані, важливі неопубліковані дані, дискусійним є висновок про те;

зроблено спробу довести ..., відзначається важливість, наявні переконливі докази, враховано, взято до уваги, звернуто увагу, сутність цього зводиться до того, що; необхідно підкреслити, що;

незважаючи на аналіз окремих фактів, студіювання окремих питань ..., проблеми стану залишаються недостатньо вивченими; хоч науковий доробок учених, висвітлюється ..., усе ж відсутні фундаментальні ...;

праці синтезовано відображають, актуальність теми визначається тим, що; має першорядне значення; систематизувати й узагальнити погляди українських учених; у переважній більшості досліджень; питання, що належить до найменш розроблених ...; більшість мовознавців уникає розгляду ..., маніфестовані в наукових дослідженнях; цілком природно.

Просторово-часові ознаки відображають такі слова і словосполучення: *тепер, зараз, тут, там, навколо, тоді, в той час, поряд, щойно, щойно, потім, перед тим, завжди.*

Для висвітлення причинно-наслідкових та умовно-наслідкових відношень між частинами інформації: *але, проте, однак, зате, тому, тим самим, значить, внаслідок цього, в такому разі, таким чином, тому, завдяки цьому, крім того.*

Для вираження послідовності розвитку думки можна скористатися такими умовними одиницями: *спочатку, насамперед, потім, по-перше, по-друге, отже, таким чином.*

Зв'язок з попередніми часинами інформації відображають такі мовні формули: *як уже зазначалось, як показав аналіз, як було показано вище, разом з тим, доречно, до речі, враховано, взято до уваги; попередній, останній, наступний розділ; проаналізований, досліджений, описаний матеріал; згаданий, зазначений, викладений, знайдений, помічений, наведений вираз; у процесі опрацювання належних питань; як згадувалось вище, не зупиняючись на інших прикладах, нагадаємо, припустімо, включно для прикладу візьмемо, виклад результатів дослідження, нових відомостей, застосування їх на практиці, подати цілком конкретні вказівки; це, безперечно, негативно позначається; отже, в більшості випадків має місце.*

Пояснення, уточнення, виділення окремого: *наприклад, так, зокрема, а саме, тільки лише, навіть, адже, іншими словами, точніше кажучи, причому, притому.*

Введення узагальнюючої інформації: *розглянемо випадки, наведемо приклад, продовжимо аналіз, з'ясуємо відношення.*

Заклучна частина, висновки: *отже, таким чином, одним словом, із цього видно, з цього випливає, точніше кажучи, іншими словами, аналіз підтверджує, з опису видно, з одного боку, з іншого боку, і все ж, на завершення, можна підсумувати, слід підкреслити, отже є підстави твердити, що; в результаті можна прийти до висновку, на основі цього ми переконуємось в тому, що; узагальнюючи сказане, ці дані свідчать про те.*

КОРОТКИЙ ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Абстрагування — метод наукового дослідження, який полягає у мисленому виокремленні суттєвих, істотних ознак, аспектів, відношень предмета, процесу, явища.

Автореферат — наукове видання у вигляді брошури, що вміщує авторський варіант реферативного викладу проведеного ним наукового дослідження.

Аксиоматичний (грец. *αξίωμα* — загальноприйняте) метод (грец. *methodos* — спосіб пізнання) — спосіб побудови наукової теорії у вигляді систем постулатів (аксіом) і правил висновку (аксіоматики), що дозволяють шляхом логічної дедукції отримати підтвердження певної теорії.

Аналіз (грец. *analysis* — розкладання) — мислене або практичне розчленування цілого на частини.

Аналогія (грец. *analogia* — відповідність, подібність, схожість) — метод пізнання, заснований на перенесенні однієї або кількох характеристик із відомого явища на невідоме.

Аспект — точка зору, з якої розглядається об'єкт дослідження.

Верифікація (лат. *verus* — істинний і *facio* — роблю) — перевірка, емпіричне підтвердження теоретичних положень науки шляхом зіставлення їх із досліджуваними об'єктами.

Вимірювання — представлення властивостей реальних об'єктів у вигляді числової величини.

Висловлювання — думка, виражена розповідним реченням, яка може бути істинною чи помилковою.

Відкрита система — система, доступна для проникнення в неї потоків речовин, енергії, інформації.

Гіпотеза (грец. *hypothesis* — основа, припущення) — наукове припущення щодо пояснення явища дійсності, яке потрібно довести на практиці та обґрунтувати теоретично.

Дедукція (лат. *deductio* — відводжу, виводжу) — метод пізнання, заснований на висновках від загального до часткового (особливого).

Детермінізм (лат. *determine* — визначаю) — вчення про всезагальний об'єктивний закономірний взаємозв'язок і причинну зумовленість явищ соціоприродного середовища.

Дисипація (лат. *dissipatio*, від лат. *dissipo* — розсіюю) — розсіювання атмосфери планет внаслідок переходу молекул газів з атмосфери планети до космічного простору; у фізичних системах — перехід частин енергії впорядкованого процесу в енергію невпорядкованого процесу.

Дискурс (франц. *discours* — промова, виступ) — організація мовної діяльності (писемної, усної), яка пов'язана з певною проблематикою.

Догматизм (грец. *dogma* (*dogmatos*) — думка, філософське вчення) — спосіб мислення, за яким певне вчення або положення вважають істиною, не враховуючи конкретних умов життя.

Економікс (англ. *economics*) — галузь економічної науки, що характеризує на макро- і мікрорівнях закони бізнесу, методи господарювання, економічної політики тощо.

Експеримент (лаг. *experimentum* — проба, дослід) — метод пізнання об'єктивної дійсності завдяки науково організованому досліді, ініціюванню процесів, явищ.

Епістемологія (грец. *epistemologia*) — теорія пізнання. Розділ філософії, в якому вивчаються закономірності й можливості пізнання, відношення знання до відчуттів, уявлень, понять об'єктивної реальності, досліджуються ступені й форми процесу пізнання, умови і критерії його достовірності й істинності.

Закон — необхідне, суттєве, стає співвідношення, що повторюється між окремими явищами.

Ідея (грец. *idea* — начало, основа, першообраз) — форма відображення зовнішнього світу, що охоплює цілі й перспективи його пізнання і практичного перетворення.

Індетермінізм (лат. *in* — префікс на позначення заперечення і *determinare* — обмежити) — вчення й методологічна позиція, які заперечують загальну закономірність і причинно-наслідковий зв'язок явищ у природі й суспільстві.

Індукція (лат. *inductio* — наведення) — метод пізнання, згідно з яким на основі висновків про часткове роблять висновки про загальне.

Категорія — форма логічного мислення в якій розкриваються внутрішні, суттєві сторони та відношення між предметами, що досліджуються.

Кейнсіанство — один з провідних напрямів сучасної економічної теорії, який стверджує, що без активного втручання держави у розвиток соціально-економічних процесів, без істотного розширення її функцій капіталізм нежиттєздатний. Теорія дістала назву за іменем англійського економіста Джона-Мейнарда Кейнса (1883— 1946).

Ключове слово — слово або вислів, яке найбільш точно та специфічно характеризує зміст наукового документа.

Композиція (лат. *compositio* — складання, створення) наукової роботи — послідовність розташування її частин: основного тексту (глав і параграфів), довідково-супроводжувального апарату.

Конспект (лат. *conspectus* — огляд) — короткий письмовий виклад змісту книги, статті, лекції тощо.

Концепція — система поглядів, основна думка при визначенні мети й завдань дослідження, що вказує на шлях його опанування.

Кореляція (лат. *co* — префікс на позначення спільності і *relatio* — відношення) — співвідношення, відповідність, взаємозв'язок предметів або понять; у математичній статистиці — залежність між явищами або величинами, що не має чіткого функціонального характеру.

Курсова робота — робота студента, виконана як підсумок навчання на певному курсі. Сприяє розвитку ініціативи і самостійності, передбачає систематизацію, закріплення та розширення теоретичних знань студента, оволодіння навичками самостійної, теоретичної, експериментальної роботи, роботи з комп'ютерною технікою, користування літературними джерелами тощо.

Людина економічна — людина, поведінка якої зумовлена прагненням отримати максимальний прибуток.

Магістерська дипломна робота — самостійне дослідження, виконане студентом на завершальному етапі навчання в університеті. Є кваліфікаційним документом, на підставі якого Державна екзаменаційна комісія визначає рівень теоретичної підготовки випускника, його готовність до самостійної роботи за фахом, приймає рішення про присвоєння кваліфікації.

Макроекономіка (грец. *makros* — великий і *oikonomike* — мистецтво ведення домашнього господарства) — економічна наука, що досліджує особливості розвитку народного господарства як цілісності, а також його окремих галузей.

Маржиналізм (франц. *Marginal* — граничний) — напрям західної економічної науки та її методологічний принцип, основою якого є теорія граничної корисності (ринкова ціна товару визначається не суспільне необхідними витратами праці, а ступенем насичення потреби у ньому, корисністю останньої одиниці запасу певного виду товару). Втілений у теорії витрат виробництва, ціни розподілу тощо. Виник у середині XIX ст., започаткований К. Менгером, У. Дже-вонсом, Л. Вальрасом.

Мезоекономіка — сукупність господарських зв'язків галузевого рівня.

Меркантилізм (італ. *mercante* — торговець, купець) — економічна теорія, прибічники якої відводили торгівлі провідну роль в економіці, створенні прибутку, а гроші вважали основним багатством нації.

Метод (грец. *methodos* — спосіб пізнання) — спосіб досягнення мети, сукупність прийомів і операцій теоретичного, практичного освоєння дійсності; спосіб певним чином організованої людської діяльності.

Методологія (грец. *methodos* — спосіб пізнання і *logos* — вчення) — вчення про способи організації і побудови теоретичної й практичної діяльності людини.

Методологія науки — вчення про принципи побудови, форми і способи наукового пізнання.

Мікроекономіка (грец. *mikros* — малий і *oikonomike* — мистецтво ведення домашнього господарства) — економічна наука, яка вивчає взаємозв'язки у межах окремих підприємств, фірм тощо.

Мінімізація (лат. *minimus* — найменше) теорії — добір мінімальної кількості понять, що утворюють основу нової теорії.

Модальність (лаг. *modus* — спосіб) — категорія, що позначає різні види відношень висловлювань до дійсності, а також відношення того, хто говорить, до висловлювань.

Моделювання (франц. *modeler* — ліпити, формувати) — метод пізнання явищ і процесів, який ґрунтується на заміні, теоретичній або експериментальній, об'єкта досліджень (оригінала) подібним на нього (моделлю).

Модерн (франц. *moderne* — новий, сучасний) — стильовий напрям у європейському й американському мистецтві кінця XIX — початку XXст., для якого характерне використання нових техніко-конструктивних засобів, надзвичайних декоративних ефектів.

Монізм (грец. *monos* — один) — тип організації філософського знання, який визначається наявністю одного основного принципу (на противагу дуалізму та плюралізму), якому підпорядковане змістовне наповнення філософської системи; визнання в рамках цього принципу єдиного початку, загального закону, устрою, світогляду, що визначає всю різноманітність суцього, зокрема людського буття.

Наука — сфера людської діяльності, функцією якої є вироблення і систематизація об'єктивних знань про дійсність; одна з форм суспільної свідомості.

Наукова доповідь — документ, що містить виклад результатів опублікованої науково-дослідницької роботи.

Наукова проблема — конкретне питання, яке виникає, коли наявних знань не достатньо для вирішення конкретного завдання, і спосіб, за допомогою якого можна здобути відсутні знання, невідомий.

Наукова тема — завдання наукового характеру, що підлягає науковому дослідженню та є основним показником науково-дослідної роботи.

Наукова теорія — система абстрагованих понять та тверджень, що являє собою ідеальне відображення дійсності.

Науковий напрям — сфера наукових досліджень наукового колективу, спрямованих на вирішення значних завдань у певній галузі науки.

Наукове дослідження — цілеспрямоване пізнання, результати якого виступають у вигляді системи понять, законів та теорій.

Наукове пізнання — методи отримання та перевірки нових знань.

Науковий факт (лат. *factum* — зроблене) — складова наукового знання, що відображає об'єктивні властивості речей та процесів, на основі яких визначають закономірності явищ, вибудовують теорії, формулюють закони.

Нелінійна система (грец. *systema* — утворення) — система, реакція якої на зовнішній подразник не адекватна силі впливу.

Парадигма (грец. *paradeigma* — приклад, зразок) — сфера вільних ідей як першообраз, зразок, відповідно до якого богдеміург створив світ суцього, в античній та середньовічній філософії; у сучасному трактуванні — система творчих методологічних й аксіологічних (ціннісних) установок, взятих усіма членами наукового співтовариства за зразок вирішення наукових завдань.

План (лат. *planum* — площина) — система взаємопов'язаних завдань, що визначають строки, порядок і послідовність виконання програм, окремих робіт, операцій; порядок, послідовність викладу матеріалу.

Поняття — форма мислення, що забезпечує пізнання сутності явищ, процесів, узагальнення їх ознак.

Порівняння — метод пізнання дійсності, покликаний встановити спільні й відмінні параметри між процесами, явищами, об'єктами.

Пояснення — з'ясування особливостей ситуації, розкриття мотивів, причин певних процесів, явищ, подій.

Принцип (лат. *principium* — начало, основа) — вихідний пункт теорії; те, що становить основу певної сукупності знань.

Прогнозування — сукупність засобів і прийомів мислення, що дають змогу на основі аналізу ретроспективних, екзогенних (зовнішніх) та ендогенних (внутрішніх) даних, а також їх змін у певному періоді часу вивести судження певної достовірності стосовно майбутнього розвитку об'єкта.

Регресія (лат. *regredior* — повертаюсь) — ймовірна залежність середнього значення певної величини від інших величини.

Реферат (лат. *referre* — доповідати, повідомляти) — доповідь на певну тему, що передбачає огляд відповідних літературних та інших джерел; виклад змісту наукової роботи, книжки, статті.

Риторика (грец. *rhetorike* — ораторське мистецтво) — наука красномовства.

Самостійна робота — навчальна діяльність студента, спрямована на вивчення і оволодіння матеріалом навчального предмета без безпосередньої участі викладача.

Синергетика (грец. *sinergeia* — спільна дія) — один з провідних напрямів сучасної науки, природничо-науковий аспект розвитку теорії нелінійних динамік у сучасній культурі.

Синтез (грец. *synthesis* — складання) — об'єднання раніше виокремлених частин у ціле, в якому протиріччя і протилежність послаблюються або знімаються.

Спостереження — метод пізнання дійсності, який ґрунтується на безпосередньому сприйнятті процесів, явищ, об'єктів за допомогою органів чуття, без втручання в їх буття дослідника.

Судження — розумовий акт, що реалізує ставлення мовця до змісту висловлюваного.

Сутність — головне, основне, визначальне у предметі.

Сцієнтизм (лат. *scientia* — наука) — абсолютизація ролі науки, зокрема домінування природничих наук у культурі, духовному житті суспільства.

Теза (грец. *thesis* — положення, твердження) — коротко сформульовані основні положення доповіді, лекції, повідомлення тощо.

Тема — наукове завдання, що належить до конкретної галузі наукового дослідження.

Теорія (грец. *theoria* — розгляд, міркування, вчення) — система достовірних знань про дійсність, яка описує, пояснює, передбачає явища конкретної предметної галузі.

Технопарк — форма територіальної інтеграції науки, освіти і виробництва з метою оперативного впровадження науково-технічних розробок.

Універсум (лат. *universum*) — поняття на позначення світу як цілісності.

Фізіократія (грец. *phisis* — *природа і kratos* — *сила, влада*) — економічне вчення, представники якого піддавали критиці вчення меркантилістів і відстоювали необхідність пріоритетного розвитку сільського господарства, вважаючи землю і землеробство єдиним джерелом багатства, а землеробську працю — єдиною продуктивною працею, яка створює додаткову вартість.

Фундаментальний (лат. *fundamentum* — *основа*) закон — закон, що виражає зв'язки між вихідними, основними поняттями.

Цитата (н/м. *Z/tat*, від лат. *c/to* — наводжу, проголошую) — буквально відтворені фрагменти чужої промови чи статті для підтвердження власного погляду, полеміки з цитованим автором.

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ
БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ
ДЖЕРЕЛ, ЯКИЙ НАВОДЯТЬ У ДИСЕРТАЦІЇ, І СПИСКУ
ОПУБЛІКОВАНИХ РОБІТ, ЯКИЙ НАВОДЯТЬ В АВТОРЕФЕРАТІ**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none">1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів : Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст. ; № 14).2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. — К. : Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59).3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. — К. : Асамблея діл. кіл : Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. — 311 с. — (Ювеліри України ; т. 1).4. Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. — Львів : Кальварія, 2005. — 196, [1] с. — (Першотвір).
Два автори	<ol style="list-style-type: none">1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К. : Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1).2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. — К. : Прецедент, 2006. — 93 с. — (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11).3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. — Львів : Растр-7, 2007. — 375 с.

Три автори	1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.
Чотири автори	1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. — К. : НДІ "Укراгропромпродуктивність", 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). 2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздев, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. — К. : Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. — (ПТО: Професійно-технічна освіта).
П'ять і більше авторів	1. Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х. : Гуманитар. центр, 2007. — 510 с. 2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. — К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. — 115 с. — (Серія "Формування здорового способу життя молоді" : у 14 кн., кн. 13).
Без автора	1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. — К. : Грані-Т, 2007. — 119 с. — (Грані світу). 2. Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. — К. : Грамота, 2007. — 638, [1] с. 3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця ХІХ — початку ХХ століття : [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. — К. : Грані-Т, 2007. — 190, [1] с. 4. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб.наук.праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. — Чернівці : Рута, 2007. — 310 с.
Багатотомний документ	1. Історія Національної академії наук України, 1941—1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. — К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007— . — (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки — 2007. — 573, [1] с. 2. Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л.]. — Львов : НТЦ "Леонорм-Стандарт", 2005— . — (Серія "Нормативная база предприятия"). Т. 1. — 2005. — 277 с. 3. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни... : (Дочь врага народа) : трилогия / А. Дарова. — Одесса : Астропринт, 2006— . — (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4). 4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : Особенная часть : в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. — Х. Право, 2002— . — Т. 4: Косвенные налоги. — 2007. — 534 с. 5. Реабілітовані історією. Житомирська область : [у 7 т.]. —

	<p>Житомир : Полісся, 2006— .— (Науково-документальна серія книг "Реабілітовані історією" : у 27 т. / голов. редкол.: Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська І. М. (голова) та ін.]. — 2006. — 721, [2] с.</p> <p>6. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. — К. : НТУУ "КПІ", 2006. — 125 с.</p>
<p>Матеріали конференцій, з'їздів</p>	<p>1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с.</p> <p>2. Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. — К. : ІСОА, 2002. — 147 с.</p> <p>3. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. — К. : Асоц. укр. банків, 2000. — 117 с. — (Спецвип.: 10 років АУБ).</p> <p>4. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6—9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. Ред. В. Т. Трощенко. — К. : НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. — С. 559—956, ХІІІ, [2] с. — (Ресурс 2000).</p> <p>5. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій : зб. наук. праць / наук. ред. В. І. Моссаковський. — Дніпропетровськ : Навч. кн., 1999. — 215 с.</p> <p>6. Ризикологія в економіці та підприємстві : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ. податк. адмін. України [та ін.]. — К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. — 452 с.</p>
<p>Препринти</p>	<p>1. Шиляев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. — Х. ННЦ ХФТИ, 2006. — 19 с. — (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр "Харьк. физ.-техн. ин-т" ; ХФТИ 2006-4).</p> <p>2. Панасюк М. І. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами / Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. — Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. — 7, [1] с. — (Препринт / НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).</p>
<p>Депоновані наукові праці</p>	<p>1. Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.] ; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. — М., 2002. — 110 с. — Деп. в ВИНТИ 13.06.02, №</p>

	<p>145432.</p> <p>2. Разумовский, В. А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В. А. Разумовский, Д. А. Андреев. – М., 2002. – 210 с. – Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 15.02.02, № 139876.</p>
Словники	<p>1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. — Х. : Халімон, 2006. — 175, [1] с.</p> <p>2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — К. : Європ. ун-т, 2007. — 57 с.</p> <p>3. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. — К. : Карпенко, 2007. — 219 с.</p> <p>4. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. — 2-ге вид., оновл. — К. : К.І.С., 2006. — 138 с.</p>
Атласи	<p>1. Україна : екол.-геогр. атлас : присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.] ; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України [та ін.]. — / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.]. — К. : Варта, 2006. — 217, [1] с.</p> <p>2. Анатомія пам'яті : атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті : посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. — 2-ге вид., розшир. та доповн. — Дніпропетровськ : Пороги, 2005. — 218 с.</p> <p>3. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда ; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун]. — Х. : Ранок, 2005. — 96 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань).</p> <p>2. Медична статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. — К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. — 459 с. — (Нормативні директивні правові документи).</p> <p>3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. — Офіц. вид. — К. : ГРІФРЕ : М-во палива та енергетики України, 2007. — VI, 74 с. — (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).</p>

Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. — [Чинний від 2006-01-01]. — К. : Держспоживстандарт України 2006. — IV, 231 с. — (Національний стандарт України). 2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 — ДСТУ ISO 6107-9:2004. — [Чинний від 2005-04-01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2006. — 181 с. — (Національні стандарти України). 3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. — [Чинний від 2007-01-01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2007. — IV, 18 с. — (Національний стандарт України).
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А. ; ред. Иванов В. Л.]. — Львов : НТЦ "Леонорм-стандарт, 2006— . — (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 5. — 2007. — 264 с. Т. 6. — 2007. — 277 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. — Львів : Новий час, 2003. — 160 с. 3. Університетська книга : осінь, 2003 : [каталог]. — [Суми : Унів. кн., 2003]. — 11 с. 4. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. — Донецк : Лебедь, 2005. — 228 с.
Бібліографічні показники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Куц О. С. Бібліографічний показчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. — Львів : Укр. технології, 2007. — 74 с. 2. Систематизований показчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997—2005 роки / [уклад. Кириць Б. О., Потлань О. С.]. — Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. — 11 с. — (Серія: Бібліографічні довідники ; вип. 2).
Дисертації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Петров П.П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. — К., 2005. — 276 с.

<p>Автореферати дисертацій</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Новосад І.Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 „Технологія машинобудування” / І. Я. Новосад. — Тернопіль, 2007. — 20, [1] с. 2. Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 „Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології” / Нгуен Ші Данг. — К., 2007. — 20 с.
<p>Авторські свідоцтва</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. А. с. 1007970 СССР, МКИ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). — № 3360585/25-08 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.
<p>Патенти</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК⁷ Н 04 В 1/38, Н 04 J 13/00. Приемопередающее устройство / Чугаева В.И.; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. — № 2000131736/09 ; заявл. 18.12.00 ; опубл. 20.08.02, Бюл. № 23 (II ч.).
<p>Частина книги, періодичного, продовжуваного видання</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 6. — С. 15—18, 35—38. 2. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. — 2006. — № 6. — С. 14—17. 3. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов — основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. — 2007. — № 1. — С. 39—61. 4. Ма Шуїн Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуїн // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 5. — С. 12—14. 5. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. — 2007. — № 1. — С. 25—29. 6. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова ; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. — 2007. — Т. 2, № 2. — С. 13—20. 7. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка : (нариси з новітнього укр., письменства) : статті / Микола Зеров. — Дрогобич, 2007. — С. 245—291. 8. Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности : междунар. науч.-техн. конф., 3-5 окт. 2007 г. :

	<p>тезиси докл. — Х., 2007. — С. 33.</p> <p>9. Чорний Д. Міське самоврядування: тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України : (кінець ХІХ—початок ХХ ст. / Д. М. Чорний. — Х., 2007. — Розд. 3. — С. 137—202.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс]] : навч. посіб. для студ. мед. вузів ІІІ—ІV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. — 80 Min / 700 MB. — Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. — (Бібліотека студента-медика) — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. — Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000.— Назва з контейнера.</p> <p>2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. — К. : CD-вид-во "Інфодиск", 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем. вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. — Назва з титул. екрану.</p> <p>3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн. : http://www.nbu.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.</p>

Примітки:

1. Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 “Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання”.

2. Опис складається з елементів, які поділяються на обов’язкові та факультативні. У бібліографічному описі можуть бути тільки обов’язкові чи обов’язкові та факультативні елементи. Обов’язкові елементи містять бібліографічні відомості, які забезпечують ідентифікацію документа. Їх наводять у будь-якому описі.

Проміжки між знаками та елементами опису є обов’язковими і використовуються для розрізнення знаків граматичної і приписаної пунктуації.

3. У списку опублікованих праць здобувача, який наводять в авторефераті, необхідно вказати прізвища та ініціали всіх його співавторів незалежно від виду публікації.